

Uporaba Dunajske konvencije (CISG) na slovenskih sodiščih in v odvetniški praksi

ANA TERŠEK

Povzetek

Dunajska konvencija (CISG) vsebuje enotna pravila za razmerja iz mednarodne prodaje blaga. Sprejele so jo skoraj vse države, s katerimi Slovenija intenzivno trguje, zato preseneča dejstvo, da medtem ko je po svetu objavljenih približno 2500 sodnih odločitev in arbitražnih odločb, ki se nanjo nanašajo, Slovenija premore le peščico takšnih odločitev. Ugotovimo lahko, da je Dunajska konvencija med sodniki in tudi odvetniki, kljub dejstvu, da je v veljavo vstopila že leta 1988, še vedno slabo poznana ter zato tudi redko uporabljena, kadar pa se jo uporabi, pa se sodiščem nemalokrat pripeti, da jo napačno uporabijo, kar lahko ponovno pripišemo njenemu slabemu poznavanju.

Ključne besede: • Dunajska konvencija • CISG • mednarodna prodaja blaga
• slovenska sodna praksa • odločbe sodišča • odvetništvo

KONTAKTNI NASLOV: Ana Teršek, univ. dipl. prav., Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru, Mladinska ulica 9, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-pošta: ana.tersek@gmail.com

ISSN 1855-7147 Tiskana izdaja / 1855-7155 Spletna izdaja © 2014 LeXonomica (Maribor)

UDK: 347.451:339.5/.9

JEL: K12, K41

Na svetovnem spletu dostopna na <http://www.lexonomica.com>

The Application of CISG on Slovenian Courts and Law Practice

ANA TERŠEK

Abstract

CISG provides a uniform text of law for international sale of goods. It is adopted by almost all countries with which Slovenia is intensively trading, so it is surprising, that, while there is more than 2.500 published court decisions and arbitral awards in the world, concerning CISG, Slovenia has only a few. It may be noted, that the CISG, despite the fact that it entered into force in 1988, is still poorly known among Slovenian judges and lawyers. Consequently, the CISG is rarely applied, but when it is, the courts often apply it incorrectly, which may again be attributed to poor knowledge of the CISG.

Keywords: • Vienna Convention • CISG • international sale of goods, international sales contract • Slovenian jurisprudence • court decision • law practice

---

CORRESPONDENCE ADDRESS: Ana Teršek, univ. dipl. prav., Faculty of Law, University of Maribor, Mladinska ulica 9, SI-2000 Maribor, Slovenia, e-mail: ana.tersek@gmail.com

ISSN 1855-7147 Print / 1855-7155 On-line © 2014 LeXonomica (Maribor)

UDC: 347.451:339.5/.9

JEL: K12, K41

Available on-line at <http://www.lexonomica.com>

1. Uvod

Dunajska konvencija o mednarodni prodaji blaga¹ (v nad.: DK) je bila doslej ratificirana že v 78 državah in je tako postala del nacionalnih pravnih redov teh držav. Uporablja se za mednarodne prodajne pogodbe, sklenjene med strankami, ki imajo svoj sedež na ozemlju različnih držav, če so te države pogodbenice, prav tako se uporabi, kadar pravila mednarodnega zasebnega prava napotijo na uporabo prava ene države pogodbenice. V Sloveniji se DK uporablja na podlagi pravnega nasledstva, saj jo je Jugoslavija ratificirala že leta 1985. Posledično se v gospodarskih prodajnih pogodbah, ki jih sklepajo slovenski gospodarski subjekti s tujimi gospodarskimi subjekti, uporabljajo pravila DK, razen če sta stranki uporabo le-te izključili.

Izpostaviti je treba, da je DK sprejela večina držav, s katerimi Slovenija trguje – tako so jo sprejele skorajda vse članice EU, ZDA, Kitajska, Rusija in druge. Slovenski gospodarski subjekti vse več poslov sklenejo s tujimi poslovnimi partnerji, mednarodna trgovina je na splošno v razmahu, večina mednarodnih prodajnih pogodb po svetu je urejena s DK, zato je presenetljivo, da v Sloveniji uporaba DK še vedno stagnira in da kljub dejstvu, da je na svetu objavljenih približno 2500 sodnih odločitev in arbitražnih odločb, ki se nanjo nanašajo, Slovenija premore le peščico takšnih odločitev. V prispevku bodo vse odločitve slovenskih sodišč analizirane v luči vprašanja, ali gre res za odločitve, v katerih je bilo odločeno na podlagi DK, ali pa se DK v le-teh zgolj omenja. Predstavljene bodo tudi svetovno najbolj poznane baze sodnih in arbitražnih odločitev v povezavi s DK in vloga Slovenija pri tem.

Posledično se ob podatku, da obstaja v Sloveniji le nekaj sodnih odločitev v povezavi s DK, postavijo vprašanja, ki si jih je postavil že *Ilešič* leta 1998 in so še danes relevantna za ugotavljanje razlogov neuporabe DK na slovenskih sodiščih. Gre za naslednja vprašanja: ali vsi kupoprodajni posli slovenskih podjetij s tujimi partnerji potekajo brez težav, ali prevladujejo izvensodne rešitve morebitnih spornih situacij, ali se tovrstni spori rešujejo na podlagi prava države ene izmed strank ali so sodniki in arbitri dovolj pozorni na to, da morajo po načelu »iura novit curia«¹ DK uporabiti sami od sebe tudi v primerih, kadar se stranke nanjo ne sklicujejo (*Ilešič*, 1998: 710).

V okviru prispevka se bo na ta vprašanja skušalo odgovoriti in tako ugotoviti, kateri so razlogi za neuporabo DK, ki se pojavljajo v pravni literaturi, nadalje lahko potem iz prej ugotovljenih razlogov ugotovimo tiste res bistvene razloge, ki dejansko predstavljajo prepreko za večjo uporabo DK, ter ponuditi rešitve, kako te razloge vsaj omiliti, če že ne popolnoma odstraniti.

---

¹ Uradni list SFRJ-MP, št. 10/2001.

Ugotoviti pa bo moč tudi bistvene težave, ki se pojavljajo, kadar se DK s strani sodišč le uporabi, vse v želji, da ne bi prihajalo do njene napačne uporabe, saj lahko ob preučitvi odločitev slovenskih sodišč ugotovimo, da v kolikor le-ta DK le uporabijo, je ta uporaba prepogosto napačna.

2. Uporaba DK v odvetniški praksi

O vprašanju uporabe DK v odvetniški praksi se je ukvarjal *Možina* v knjigi *The CISG and its impact on National Legal Systems* (ed. Franco Ferrari). Večina avtorjev, ki opozarjajo na redkost uporabe DK, le opozori na majhno število sodnih odločitev v povezavi s DK, kar kaže tudi na majhno uporabo DK v odvetniški praksi, vendar podrobnih razlogov za to ne navajajo. *Možina* tako pravilno ugotavlja, da je težko kakorkoli oceniti vpliv DK na odvetnike, saj ni bila narejena nikakršna raziskava v povezavi s tem vprašanjem. Odvetniki kot taki, sploh tisti, ki se ukvarjajo z mednarodnim pravom, DK zagotovo poznajo, vendar pa le redko naletijo na primere, drugačne od tistih, v katerih je uporaba DK izrecno izključena. Z DK so se odvetniki mlajše generacije srečali že tekom študija na pravni fakulteti, preostali potem pravne literature in tekom izkušenj v praksi. Ni pa DK vključena v preverjanje znanja na Pravniškem državnem izpitu. Vendar zavedanje odvetnikov o obstoju DK še ne pomeni njenega natančnega poznavanja, večinoma gre le za to, da so seznanjeni z možnostjo njene izključitve. Vendarle se število primerov, v katerih odvetniki strankam svetujejo uporabo določil DK, tekom let povečuje, a se, v kolikor do sporov pride, le-ti razrešujejo zunaj sodišč. Večina mednarodnih prodajnih pogodb, ki jih pripravljajo domači odvetniki, po navadi uporabo DK izključuje. *Možina* vidi razloge predvsem v tem, da odvetniki DK slabo poznajo ter da imajo na splošno slabo znanje mednarodnega zasebnega in trgovinskega prava in se zato uporabi DK izogibajo, kot drugo pa opaza, da v velikem številu pogodb tuje stranke (predvsem prodajalci) uporabljajo svoje pogodbene obrazce, ki že vključujejo klavzule za izključitev uporabe DK, domači odvetniki pa le sledijo tem osnutkom pogodb. Ne nazadnje pa vidi *Možina* težavo predvsem v tem, da gre pri Sloveniji za majhno državo z le dva milijona prebivalcev, lastnim jezikom in pravnim sistemom, ki za povrh šteje le 23 let, kar zagotovo vpliva na vlogo domačih odvetnikov pri sklepanju oz. sodelovanju pri pripravljanju in sklepanju mednarodnih prodajnih pogodb. Tako je moč ugotoviti, da ima DK na prakso slovenskih odvetnikov pri snovanju pogodb le malo vpliva (*Možina* v Ferrari, 2008: 267–270).

Podobno navaja tudi *Čotar*, ki povzema mnenje referentov na konferenci ob 25-letnici DK, in sicer, da je moč zaznati neuporabo DK tudi med odvetniško

stroko, za kar je krivo nepoznavanje ter »kazuistična nedoločljivost« DK (Čotar, 2005: 17).

Pri odvetnikih zavedanje o DK zagotovo obstaja, sploh pri mlajših generacijah, ki so se z njo seznanili predvsem na fakultetah v okviru mednarodnih tekmovanj, kot je npr. Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot, ki velja za enega izmed temeljnih promotorjev DK med študenti in tudi v praksi. Odvetniške pisarne, ki se ukvarjajo z mednarodnim gospodarskim pravom, pri zaposlovanju štejejo kot prednost udeležbo na takšnih in podobnih tekmovanjih, saj le-ta zagotavljajo dobro poznavanje mednarodnega trgovinskega prava. Bi pa bilo smotno razmisliti tudi v smeri, da bi DK postala del nabora pri preverjanju znanju na Pravniškem državnem izpitu, saj je mednarodna trgovina v razmahu, zato bi znanje mednarodnega trgovinskega prava moral imeti vsak pravnik, ki se želi resneje ukvarjati s prakticiranjem prava v odvetništvu ali sodniških vodah, kakor tudi v okviru družb, ki poslujejo na svetovnem trgu. Dejstvo je, da je Slovenije članica EU, da posluje s članicami EU, ki so večinoma podpisnice DK, prav tako veliko posluje z državami bivše Jugoslavije, z ZDA, Rusijo itd., ki so prav tako vse podpisnice DK. Zato bi morali tudi odvetniki slediti trgu in družbam, ki se odpirajo svetu in tako prenehati z zatekanjem v rešitve domačega prava (saj so lahko te slabše za stranko), ker je tako enostavneje, in pričeti s spoznavanjem in uporabo konvencij, kot je DK, ki predstavlja moderno rešitev na področju urejanja in poenotenja mednarodnega trgovinskega prava.

Zagotovo pa predstavlja neuporaba DK v odvetniški praksi enega izmed temeljnih razlogov za tako majhno število sodnih odločitev v povezavi z DK, saj je težko pričakovati, da se na sodiščih obravnavajo primeri z njo v povezavi, če odvetniška stroka ne spodbuja oz. priporoča svojim strankam urejanje razmerij v skladu z DK oz. njeno uporabo celo odsvetuje oz. predlaga njeno izključitev.

3. Uporaba DK na sodiščih

3.1. Baze sodnih in arbitražnih odločitev, sprejetih na podlagi DK

Baza Pace Law School, Pace Universtity

Baza Pace Law School, Pace University (<http://www.cisg.law.pace.edu/>) predstavlja bazo podatkov o DK in o mednarodnem trgovinskem pravu. Je rezultat skupnega dela Inštituta za mednarodno trgovinsko pravo (Institute for International Commercial Law) in knjižnice Pace Law. V bazi lahko najdemo preko 2.900 odločitev, ki se nanašajo na DK, in več kot 1.600

celotnih besedil komentarjev, knjig in monografij v povezavi z DK ali z mednarodnim trgovinskim pravom.

Ob podrobnejšem pregledu baze lahko ugotovimo, da nam ta ponuja prevode DK (uradne in neuradne) ter podatke o zgodovinskem poteku njenega sprejemanja. Sodne in arbitražne odločitve se iščejo v okviru posebnega iskalnika odločitev, na podlagi posameznih členov, glede na državo, glede na besedni opis, na razpolago pa so tudi zborniki odločitev ter UNCITRAL-ove Digeste, ki prav tako zajemajo sodno in arbitražno prakso. V bazi je moč najti tudi strokovni material, ki zajema predstavitev DK in spletno zbirko strokovnih pisanj ter bibliografijo mednarodnega prodajnega prava, ne nazadnje pa tudi t. i. CISG-Advisory Council Opinions, ki so plod sodelovanja Inštituta za mednarodno trgovinsko pravo pri Pace Law School ter Centra za trgovinsko pravne študije pri Queen Mary College. Ne manjkajo pa tudi prispevki na temo uporabe DK – najdemo lahko navodila za menedžerje ter svetovalce, navodila za sestavo pogodb ter praktičen vodnik po DK.

Ker je za prispevek predvsem aktualno vprašanje sodne prakse, ki se nanaša na DK na območju Slovenije, je v prvi vrsti zanimivo iskanje sodnih odločitev glede na državo.² Ugotovimo lahko, da ima baza Pace Law School za Slovenijo zabeleženih 12 odločitev, in sicer odločitve opr. št.: I Cpg 90/93 z dne 4. 5. 1993,³ Ig 102/93 z dne 22. 1. 1992, III Ips 60/96 z dne 8. 4. 1998,⁴ I Cpg 577/98 z dne 14. 10. 1999,⁵ VII Pg 392/92-29 z dne 4. 12. 1997, I Cpg 1305/2003 z dne 14. 12. 2005,⁶ I Cpg 125/2006 z dne 9. 2. 2007,⁷ I Cpg 951/2006 z dne 9. 4. 2008,⁸ VSL sodba I Cpg 972/2010 z dne 13. 10. 2010,⁹ I Cpg 243/2010 z dne 21. 10. 2010,¹⁰ Cpg 33/2011 z dne 8. 6. 2011¹¹ ter III Ips 90/2008 z dne 13. 9. 2011.¹²

Od tega je dostopnih le 10 sodnih odločitev, ki so bile obravnavane na pritožbeni stopnji, ni pa moč dostopati do odločitev prvostopenjskih sodišč, saj ima Slovenija za enkrat urejen spletni dostop le do odločitev Višjih sodišč ter Vrhovnega sodišča.

² Iskalnik dostopen na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/casecit.html#slovenia>.

³ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/930504sv.html>.

⁴ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980408sv.html>.

⁵ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991013sv.html>.

⁶ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/051214sv.html>.

⁷ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/051214sv.html>.

⁸ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/080409sv.html>.

⁹ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/101013sv.html>.

¹⁰ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/101021sv.html>.

¹¹ Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/110608sv.html>.

¹² Odločitev dostopna na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/110913sv.html>.

Zbirka CISG-online.ch

Baza CISG Online (<http://www.globalsaleslaw.org/index.cfm?pageID=28>) zajema vse relevantne odločitve v zvezi z DK, raznovrstne materiale, ki vključujejo tudi strokovne prispevke, uradni komentar Sekretariata (Official Secretariat's Commentary) in vsa relevantna pravna besedila v povezavi z DK.

Tudi v tej bazi poseben iskalnik omogoča brskanje po odločitvah v zvezi z DK. V obravnavani bazi lahko zasledimo 10 odločitev, ki so bile sprejete v Sloveniji, in sicer: I Cpg 90/93 z dne 4. 5. 1993, III Ips 60/96 z dne 8. 4. 1998, I Cpg 577/98 z dne 14. 10. 1999, I Cpg 1305/2003 z dne 14. 12. 2005, I Cpg 125/2006 z dne 9. 2. 2007, I Cpg 951/2006 z dne 9. 4. 2008, VSL sodba I Cpg 972/2010 z dne 13. 10. 2010, I Cpg 243/2010 z dne 21. 10. 2010, Cpg 33/2011 z dne 8. 6. 2011 ter III Ips 90/2008 z dne 13. 9. 2011. V primerjavi s prej obravnavano bazo Pace Law School se lahko ugotovi, da so obravnavane iste odločbe, manjkata samo odločba Ig 102/93 z dne 22. 1. 1992 ter VII Pg 392/92-29 z dne 4. 12. 1997, ker sta prvostopenjski odločitvi, ki nista dostopni.

Zbirka Unilex

Tudi Unilex (<http://www.unilex.info/>) predstavlja bazo mednarodne sodne prakse in bibliografije, ki se nanašata na Načela UNIDROIT in DK. Baza vsebuje podrobne povzetke najbolj pomembnih odločitev, ki so bile sprejete na podlagi načel in konvencije s strani sodišč in arbitražnih tribunalov po vsem svetu. Dodatno je omogočen dostop do celotnega besedila Načel UNIDROIT in DK, poročil o stanju ratifikacij DK in obsežne bibliografije, ki se nanaša na oba obravnavana instrumenta.

Tudi ta zbirka omogoča brskanje po bazi odločitev glede na različne kriterije, in sicer na podlagi datuma sprejetja odločitve, glede na državo, glede na arbitražni tribunal, glede na št. člena želenega instrumenta, kakor tudi glede na specifične teme v povezavi s posameznimi členi.

Unilex pri iskanju glede na državo ponudi spisek posameznih držav in odločbe, ki so bile sprejete, vendar pa med temi državami Slovenije ni moč zaslediti. Baza ponuja le 33 držav, v okviru katerih je bilo sprejetih 839 odločitev. Na tem mestu je potrebno opozoriti, da sama baza ne zajema vseh odločitev, sprejetih na podlagi DK, ampak le tiste najpomembnejše, zato je potrebno izpad Slovenije na listi držav, katerih odločitve so na razpolago, razumeti predvsem v tej luči, saj, kot je bilo že moč opaziti ob pregledu zgoraj

navedenih baz, ima Slovenija le peščico odločb, sprejetih na podlagi DK, pa še te ne spadajo med tiste »pomembnejše«, ki bi za samo sodno in arbitražno prakso s področja DK imele odločilen oz. vsaj velik vpliv.

Slovenijo tako v bazi Unilex zasledimo le v okviru seznama držav, ki so ratificirale DK. Navedeno je, da se DK v Sloveniji uporablja na podlagi pravnega nasledstva, saj jo je Jugoslavija ratificirala že leta 1985.

Informacijski sistem CLOUT

Gre za bazo (<http://www.uncitral.org/index.html>), ki jo je vzpostavil in jo ureja Sekretariat UNCITRAL-a. Tudi ta baza vsebuje zbirko sodnih in arbitražnih odločb v zvezi z DK in Modelne zakone UNCITRAL-a. Namen tega sistema je predvsem v spodbujanju mednarodnega zavedanja o besedilih, ki jih UNCITRAL pripravlja, ter seveda k doseganju njihove enotne razlage in uporabe. Pri samem sistemu gre tako za neprecenljivo pomoč sodnikom, arbitrom, odvetnikom in strankam, saj omogoča pregled nad aktualno sodno in arbitražno prakso.

Sama baza zajema povzetke odločitev – gre za sodno in arbitražno prakso v zvezi z besedili UNCITRAL. Le-te se zbira s pomočjo nacionalnih korespondentov – za Slovenijo je to prof. dr. Miha Juhart (Kranjc, 2005: 1190).

Izrednega pomena so tudi Digeste, ki predstavljajo nekakšen komentar DK, saj zajemajo relevantno sodno in arbitražno prakso za vsak njen posamezen člen in ker se izdajajo periodično odsevajo evolucijo sodne prakse na področju DK. Zadnja dostopna izdaja je iz leta 2012: <http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG-digest-2012-e.pdf>. Prav tako je omogočen iskalnik po odločitvah z uporabo različnih ključev – št. člena, država, tribunal, datum odločitev, stranke idr.

Za Slovenijo iskalnik prikaže 11 zadetkov, odločitve pa so zbrane glede na sodišče (Višje sodišče v Ljubljani, Mariboru, Kopru in Celju ter Vrhovno sodišče RS). Od tega je dostopnih 9 odločitev. To so: I Cpg 1305/2003 z dne 14. 12. 2005, I Cpg 125/2006 z dne 9. 2. 2007, I Cpg 951/2006 z dne 9. 4. 2008, Cpg 2/2009 z dne 16. 12. 2009, I Cpg 972/2010 z dne 13. 10. 2010, I Cpg 243/2010 z dne 21. 10. 2010, Cpg 6/2010 z dne 11. 10. 2011, Cpg 33/2011 z dne 8. 6. 2011 ter III Ips 90/2008 z dne 13. 9. 2011. V primerjavi z bazo Pace Law lahko ugotovimo, da manjkajo naslednje odločitve: I Cpg 90/93 z dne 4. 5. 1993, Ig 102/93 z dne 22. 1. 1992, III Ips 60/96 z dne 8. 4. 1998, I Cpg 577/98 z dne 14. 10. 1999, VII Pg 392/92-29 z dne 4. 12. 1997,

medtem ko so dodane nekatere druge, ki pa jih baza Pace Law ne upošteva: Cpg 2/2009 z dne 16. 12. 2009 in Cpg 6/2010 z dne 11. 10. 2011.

Razliko v bazah je po moji oceni predvsem pripisati temu, da te baze urejajo različne institucije in tako posledično različni ljudje, tudi nacionalni poročevalci niso isti, prav tako so različne ocene, katere odločbe se štejejo za odločbe v povezavi z DK, ne nazadnje pa baza CLOUT zajema odločitve, ki se nanašajo na vsa besedila UNCITRAL-a, ne samo na DK (torej širši spekter oz. večje število odločb).

3.2. DK in tuja sodišča

Leta 2003 je *Schlechtriem* ugotavljal, da je DK dosegla uspeh, o katerem si njeni stvaritelji niso upali niti sanjati. Sodnih in arbitražnih odločb v zvezi z DK je bilo v letu 2003 že več kot tisoč. V prvih letih njene veljave je bila pravna stroka vesela vsake odločbe, četudi nižjega sodišča, sedaj pa je vse odločbe tako rekoč nemogoče spremljati, tako da se v komentarjih praviloma upoštevacjo le odločbe višjih sodišč, nižjih pa le, če vsebujejo posebej zanimive rešitve. Sodnih odločitev je tako veliko, da popolna predstavitev ni mogoča niti v podatkovnih bazah, kot so CLOUT, Unilex, CISG-online.ch in zbirka ameriške univerze Pace (*Schlechtriem*, 2003: 761).

DK je tako do danes uspela pridobiti odobritev po celem svetu. Doslej je bila ratificirana že v 78-ih državah in ocenjeno je, da je med 70 – 80 % vseh mednarodnih prodajnih pogodb potencialno z njo urejenih, kar potrjuje tudi več kot 2500 sodnih in arbitražnih odločitev in veliko število pravnih del v zvezi z DK ter ne nazadnje tudi številne konference organizirane na to temo (*Schwenzer v Schwenzer, Hachem*, 2009: 457).

V bazi Pace Law School je zajetih preko 2500 odločitev (točni podatek na dan 10.6.2014 je 3008 odločitev). Ob podrobnejšem pregledu lahko ugotovimo, da v odločitvah, ki bazirajo na DK, prednjačijo države, kot so: Nemčija (520 odločitev), Kitajska (432 odločitev), Rusija (294 odločitev), Nizozemska (291 odločitev), Švica (207 odločitev) idr. , kar kaže, da drugod po svetu sodišča in arbitražni tribunali pogosto posegajo po DK in odločajo na njeni podlagi.

3.3. Stanje na slovenskih sodiščih

Čotar ugotavlja, da kazuistike, ki bi se dotikala materialnopravnih pravil DK, praktično ni. Zasledil je le tri odločbe, kjer se omenja DK (*Čutar*, 2005: 17), je pa res, da je bil prispevek pripravljen v letu 2005, ob 25-letnici DK, zato je

danes moč najti še kakšno dodatno odločitev v povezavi z njo. Tudi *Balažič* (Balažič, 2005: 1200) je ob tej priložnosti iskal odločitve v povezavi z DK, pri čemer je ugotovil, da se v civilnih postopkih pred slovenskimi sodišči skoraj ne uporablja. V bazi podatkov Vrhovnega sodišča RS in Višjih sodišč je našel samo tri odločbe, od teh je samo v enem primeru sodišče tudi dejansko razsodilo na njeni podlagi, tj. sodba, opr. št. I Cpg 577/98, kjer sta bili obe pravdni stranki iz držav pogodbenic. V preostalih dveh primerih DK ni bila podlaga sodne odločbe, a sta sodišči vsaj ugotovili, da bi bila, če bi bilo se v pravdi odločalo o vprašanih, ki so s to konvencijo urejena. Gre za sodbi opr. št. III Ips 60/96 (DK ne ureja vprašanja veljavnosti pogodbe) in opr. št. Cpg 90/93 (DK ne ureja vprašanja zastaranja).

Tudi *Tratniku* je presenetljivo, da je odločb slovenskih sodišč, kjer je bila uporabljena DK, manj kot deset, saj ne nazadnje, velika večina slovenske zunanjetrgovinske menjave poteka z državami članicami DK. Za primer navaja Avstrijo, kjer je samo odločb Zveznega vrhovnega sodišča več kot sto. Edino možno razlago za neuporabo DK avtor vidi predvsem v tem, da so domača sodišča v sporih namesto nje uporabila kar domače pravo, torej Obligacijski zakonik¹³ (OZ), ali pa notranje pravo katere druge države. Zato je moč ugotoviti, da je DK, kljub njeni starosti in prepoznavnosti v mednarodni trgovini, pri nas še vedno neznanka, tako v sami poslovni praksi, kakor tudi v praksi odvetnikov in sodnikov (Tratnik v Djinović, Rižnik, 2009: vii).

Tudi *Možina* ugotavlja, da obstaja le nekaj odločitev, v katerih so slovenska sodišča uporabila DK. V nekaterih od teh so bila obravnavana vprašanja, ki jih DK ne ureja, kot npr. veljavnost pogodbe in stroški postopka in so zato sodišča uporabila nacionalno pravo, določeno s pravili mednarodnega zasebnega prava. V zvezi s tem gre za odločitve Vrhovnega sodišča, opr. št. III Ips 69/96, in Višjega sodišča v Kopru, opr. št. Cpg 90/93. Odločitev je bila sprejeta na podlagi DK le v dveh primerih. To sta Višje sodišče v Ljubljani, opr. št. 1 Cpg 577/98, in I Cpg 1305/2003, vendar pa ti odločitvi nista imeli velikega vpliva na samo sodno prakso v povezavi z DK. V sodbah se sodišče ni sklicevalo na nobeno pravno literaturo, ki se nanaša na DK, kaj šele na sodno prakso (Možina v Ferrari, 2008: 270).

Če se preveri stanje sodnih odločitev v Sloveniji v tekočem letu (podatki za junij 2014), se lahko ugotovi, da ima baza Pace Law School za Slovenijo zabeleženih 12 odločitev, od tega je dostopnih le 10 sodnih odločitev, ki so bile obravnavane na pritožbeni stopnji, ni pa moč dostopati do odločitev prvostopenjskih sodišč. Za občutek, za kako majhno število sodnih odločitev

¹³ Uradni list RS, št. 97/2007 (UPB).

gre, lahko navedem podatek, ki ga je podal *Schlechtriem* (Schlechtriem v Možina, Schlechtriem, 2006: VII) in po katerem je bilo samo do leta 1995 izdanih več kot 200 odločb državnih in arbitražnih sodišč (Will, 1995: 10). Leta 2003 je *Schlechtriem* ugotavljal, da je sodnih in arbitražnih odločb v zvezi z DK bilo že več kot tisoč. V bazi Pace Law School je danes zajetih preko 2500 odločitev (točni podatek na dan 10. 6. 2014 je 3008 odločitev), ki se nanašajo na DK.

3.4. Sodne odločbe slovenskih sodišč, v katerih je omenjena DK

Možina je ugotovil, da je v slovenski sodni praksi znana žal le peščica primerov uporabe DK – sam sicer navaja dve odločitvi, in sicer sodbo VSS III Ips 34/2005 z dne 14.11.2007 in sodbo VSL I Cpg 1305/2003 (Možina, 2008: 37). V sami bazi Pace Law School, ki zajema bazo podatkov o DK in o mednarodnem trgovinskem pravu in v kateri lahko najdemo preko 3.000 odločitev v zvezi z DK, je za Slovenijo zabeleženih 12 odločitev, pritožbenih in objavljenih je 10 odločitev, kar pomeni, da odločitve v zvezi z DK obstajajo tudi v Sloveniji, je pa res, da jih je manj kot deset. V bazi so zajete naslednje odločitve: I Cpg 90/93 z dne 4.5.1993, Ig 102/93 z dne 22. 1. 1992, III Ips 60/96 z dne 8. 4. 1998, I Cpg 577/98 z dne 14. 10. 1999, VII Pg 392/92-29 z dne 4. 12. 1997, I Cpg 1305/2003 z dne 14. 12. 2005, I Cpg 125/2006 z dne 9. 2. 2007, I Cpg 951/2006 z dne 9. 4. 2008, VSL sodba I Cpg 972/2010 z dne 13. 10. 2010, I Cpg 243/2010 z dne 21. 10. 2010, Cpg 33/2011 z dne 8. 6. 2011 in III Ips 90/2008 z dne 13. 9. 2011. Od tega je dostopnih le 10 sodnih odločitev, ki so bile obravnavane na pritožbeni stopnji, ni pa moč dostopati do odločitev prvostopenjskih sodišč, saj ima Slovenija za enkrat urejen spletni dostop le do odločitev Višjih sodišč in Vrhovnega sodišča.

VSK Sodba I Cpg 90/93 z dne 4. 5. 1993

V danem primeru je šlo za spor med prodajalcem iz Italije in kupcem iz Slovenije, v okviru katerega je pritožbeno sodišče odločalo o ugovoru zastaranja iz gospodarske prodajne pogodbe. Pri tem je ugotovilo, da DK zastaralnih rokov ne ureja, zato je ni bilo moč uporabiti, in se je vprašanje zastaranja moralo urediti po italijanskem pravu. V tem primeru torej ni šlo za odločitev, pri kateri bi se dejansko uporabila DK in bi se na njeni podlagi odločilo, ampak se jo je omenilo le v tem smislu, da za ta primer ne pride v poštev, kar zagotovo drži, saj zastaralnih rokov res ne ureja. Obravnavana odločitev tako ne more šteti za odločitev, v kateri je bila uporabljena DK in kot taka tudi ne za primer uporabe DK s strani slovenskih sodišč.

Sodba III Ips 60/96 z dne 8. 4. 1998

Če povzamemo, je v dani odločbi šlo za spor med prodajalcem iz Liechtensteina in kupcem iz Slovenije, v okviru katerega je Vrhovno sodišče moralo presoјati veljavnost pogodbe zaradi odušitva. Pri tem je ugotovilo, da DK veljavnosti pogodbe ne ureja, zato je ni bilo moč uporabiti, in se je vprašanje veljavnosti moralo urediti po liechtensteinskem pravu. Tudi v tem primeru ni šlo za odločbo, ki bi dejansko uporabila DK in na odločitev na njeni podlagi, ampak se jo je omenilo le v tem smislu, da za ta primer ne pride v poštev, kar zagotovo drži, saj veljavnosti pogodbe ne ureja. Tako ponovno ugotovimo, da v bistvu ne gre za odločitev, v kateri je bila uporabljena DK, in kot taka ne more šteti za primer njene uporabe s strani slovenskih sodišč.

I Cpg 577/98 z dne 14. 10. 1999

V danem primeru je šlo za gospodarski spor med prodajalcem iz Italije in kupcem iz Slovenije, v okviru katerega je pritožbeno sodišče ugotovilo, da se mora presoјati po določilih DK, saj sta državi obeh pravnih strank le-to ratificirali. Uporabilo je določbe drugega odstavka 35. člena in 39. člena DK ter ugotovilo, da se kupec na nekonformiteto ni skliceval pravočasno in je v posledici tega pravico do sklicevanja na neistovetnost tudi izgubil. Pri tej odločitvi je šlo za primer dejanske uporabe DK kot materialnega prava in se je na njeni podlagi odločalo. Zato lahko služi za primer odločanja slovenskih sodišč na podlagi DK.

I Cpg 1305/2003 z dne 14. 12. 2005

V tej zadevi je prav tako šlo za gospodarski spor, tokrat med prodajalcem iz Slovenije in kupcem iz Nemčije, v okviru katerega je pritožbeno sodišče ugotovilo, da se mora presoјati po določilih DK, saj sta državi obeh pravnih strank le-to ratificirali. Uporabilo je določbe 25. člena DK, ker je ugotovljena kršitev prodajne pogodbe predstavljala bistveno kršitev v smislu tega člena, in posledično 49. člen DK, ki ureja razdor pogodbe, ter ugotovilo, da mora tožena stranka vrniti tožeči stranki uveljavljani preostanek kupnine. Pri tej odločitvi gre tako za odločitev, v okviru katere se je DK dejansko uporabila kot materialno pravo in se je na njeni podlagi torej odločalo. Prvostopenjsko sodišče sicer materialnega prava ni pravilno uporabilo, saj je uporabilo Zakon o obligacijskih razmerjih¹⁴ (ZOR), ki pa je imel enake učinke, kot bi jih imela uporaba DK, je pa zato pritožbeno sodišče pravilno uporabilo DK in

---

¹⁴ Uradni list SFRJ, št. 29/1978.

dejansko odločalo na njeni podlagi. Tako lahko ponovno govorimo o odločitvi, v okviru katere se je dejansko odločalo na podlagi DK in ki lahko služi za primer odločanja slovenskih sodišč na njeni podlagi.

I Cpg 125/2006 z dne 9. 2. 2007

Primer je zadeval spor z mednarodnim elementom, ker je bila tožeča stranka pravna oseba s sedežem v drugi državi, v okviru katerega je pritožbeno sodišče ugotovilo, da mora, glede na prvi odstavek 19. člena Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku¹⁵ (ZMZPP), razmerje presojati po določilih DK. Uporabilo je določbe 18. člena DK, saj so bili med pravnima strankama sporni učinki listine z dne 23. 3. 2004, in sicer, ali je šlo za ponudbo za sklenitev prodajne pogodbe ali pa za sprejem ponudbe. Pri tej odločitvi gre tako za odločitev, v okviru katere se je DK dejansko uporabila kot materialno pravo in se je na njeni podlagi odločalo, kar pomeni, da se tudi ta odločitev lahko šteje kot primer odločitve slovenskega sodišča, ki dejansko temelji na DK.

I Cpg 951/2006 z dne 9. 4. 2008

Tudi v tej zadevi je šlo za primer odločitve, v kateri je bilo dejansko odločeno na podlagi določil DK, saj je šlo za gospodarski spor med prodajalcem iz Nemčije in kupcem iz Slovenije. V tem sporu je pritožbeno sodišče ugotovilo, da mora odločiti po določilih DK, ker sta bili obe državi pogodbenici. Uporabilo je določbe 16. člena DK, v okviru katerega se ponudba lahko prekliče, dokler pogodba ni sklenjena, če je naslovnik prejel preklic, preden je odposlal svojo izjavo o sprejemu. Tudi ta odločitev lahko šteje za primer dejanskega odločanja slovenskih sodišč na podlagi DK.

VSL Sodba I Cpg 972/2010 z dne 13. 10. 2010

V dani zadevi je šlo za gospodarski spor med državama pogodbenicama (prvostopenjsko sodišče je tako v delu, ki se nanaša na sporno razmerje, pravilno uporabilo in odločilo na podlagi DK), zato je tudi pritožbeno sodišče odločalo na podlagi DK in tako uporabilo določbe 78. člena DK. Vendar pa se vsa vprašanja v okviru spornega razmerja niso mogla razrešiti v okviru DK, saj ne ureja obrestnih pravil, zato je v tem delu pritožbeno sodišče štelo pritožbo kot delno utemeljeno in za to vprašanje uporabilo

---

¹⁵ Uradni list RS, št. 56/1999.

slovensko pravo. Pri tej odločitvi gre tako za odločitev, ki se na prvostopenjski ravni dejansko nanaša na DK oz. v okviru katere se je ta dejansko uporabila kot materialno pravo in se je na njeni podlagi odločalo. Na njeni podlagi pa je odločalo tudi pritožbeno sodišče, in sicer na podlagi 78. člena DK, vendar je ob odločanju o vprašanju obrestnih pravil ugotovilo napačno uporabo materialnega prava s strani prvostopenjskega sodišča, kajti vprašanje obrestnih pravil je bilo potrebno urediti po pravilih slovenskega prava, ker jih DK ne ureja. Posledično lahko tudi to odločitev (kakor tudi prvostopenjsko odločitev v tej zadevi) štejemo za primer odločitve, v okviru katere se je dejansko odločalo na podlagi DK.

I Cpg 243/2010 z dne 21. 10. 2010

Tudi v tem primeru je šlo za spor z mednarodnim elementom, ker je imela tožnica sedež v Avstriji, toženka pa v Sloveniji in sta imeli sklenjenih več prodajnih pogodb za stroje. V skladu z 19. členom Zakona o ureditvi kolizije zakonov¹⁶ (ZUKZ) se pogodbe načeloma presojujejo po pravu, ki ga izberete pogodbeni stranki. Stranki sta izbrali avstrijsko pravo, ker pa je Avstrija članica DK, je bilo treba za predmetno prodajno pogodbo kot avstrijsko materialno pravo uporabiti DK, medtem ko je bilo za razmerja, ki s konvencijo niso urejena, potrebno uporabiti avstrijsko nacionalno pravo. Za ureditev razmerja bi bilo tako potrebno uporabiti 75. člen DK, ki določa za primere, ko je pogodba razvezana, prodajalec pa je na primeren način in v primernem roku po razvezi prodajal zaradi pokritja, da lahko prodajalec dobi povračilo škode v višini razlike med pogodbeno ceno in kupno ceno za kritno prodajo, kar pa prvostopenjsko sodišče ni storilo in tako sploh ni obravnavalo vprašanja »primernega načina prodaje«. Tako je šlo v tem primeru za odločitev, katera je bila na višji stopnji razveljavljena in je bila zadeva vrnjena v ponovno sojenje, saj je s strani prvostopenjskega sodišča prišlo do napačne uporabe materialnega prava – le-to bi namreč za presojo razmerja moralo uporabiti DK. Pri obravnavani odločitvi gre tako za odločitev, ki se dejansko nanaša na DK.

Rižnik v povezavi s to odločbo in pravilno uporabo materialnega prava opozarja, da je v skladu z določbo 8. člena Ustave RS potrebno v vsakem primeru pred zakonom uporabiti konvencijo, saj imajo mednarodne konvencije prednost pri uporabi pred zakoni. DK pa ima zaradi načela *lex specialis derogat legi generali* tudi prednost pred drugimi konvencijami, ki vsebujejo določbe mednarodnega zasebnega prava. Sodba je po *Rižnikovi* oceni sicer odlično obrazložena, vendar pa je pritožbeno sodišče pri

¹⁶ Uradni list SFRJ, št. 43/1982 in 72/1982.

vprašanju uporabe prava najprej nepravilno uporabilo določbe mednarodnega zasebnega prava in nato na podlagi dogovora strank avstrijsko pravo. Ker je Avstrija pogodbenica DK, je sodišče uporabilo DK. Pravilno pa bi bilo najprej uporabiti DK in šele nato, če tako določa, pravila mednarodnega zasebnega prava. DK bi se tako morala uporabiti na podlagi točke a) prvega odstavka 1. člena, saj sta tako Avstrija kot Slovenija njeni članici (Rižnik, 2012: 13).

Cpg 33/2011 z dne 8. 6. 2011

V tem primeru je sodišče napačno uporabilo materialno pravo, saj je prvostopenjsko sodišče sporno razmerje preuranjeno presoјalo po DK in tako zanemarilo pogodbeno ureditev razmerja, ki je za reševanje sporov opredelilo, da bosta stranki kot materialnopravno podlago za zadeve, ki niso posebej pogodbeno urejene, uporabljali civilni zakonik in ustrezne predpise prava EU. Gre torej za primer, v katerem se je sicer na prvi stopnji dejansko odločalo po DK, vendar pa odločitev ne more služiti kot primer odločanja po DK, saj jo je sodišče uporabilo preuranjeno in tako odločalo na napačni materialnopravni podlagi, medtem ko pritožbeno sodišče ni razsoјalo na njeni podlagi in je zadevo vrnilo v ponovno sojenje.

III Ips 90/2008 z dne 13. 9. 2011

V tej zadevi je revizijsko sodišče ugotovilo napačno uporabo materialnega prava, saj prvostopenjsko in pritožbeno sodišče za odločanje o spornem razmerju nista uporabili določil DK, kar pa bi morali, saj so Egipt, Slovenija in Bosna in Hercegovina članice konvencije. Za sam spor so relevantna določila 75. člena DK, ki ureja pravico do plačila med pogodbeno ceno in kupno ceno za kritje pri kritnem kupu. Pogoj za utemeljenost takega zahtevka je, da je prodajna pogodba med strankama, ki sta v sporu, razvezana. V skladu s 26. členom DK izjava o razvezi pogodbe učinkuje samo, če je o njej obveščena druga stran. Prodajno pogodbo je tako mogoče razdreti zaradi kršitve pogodbe samo z izrecno izjavo, o kateri mora biti obveščena nasprotna stranka. Pritožbeno sodišče in prvostopenjsko sodišče prej omenjenih določil nista uporabila, za kar je prišlo do zmotne uporabe materialnega prava in je dejansko stanje ostalo nepopolno ugotovljeno.

Rižnik v povezavi z obravnavano odločitvijo in problematiko prevoda DK v slovenski jezik opozarja, da je pri uporabi DK upoštevno samo besedilo njenega izvirnika v uradnih jezikih ZN, medtem ko slovenski prevod sam po sebi nima pravne veljave. Tako je Vrhovno sodišče odločilo: »po določbi 26.

člena DK izjava o razvezi pogodbe učinkuje samo, če je o njej obveščena druga stran. Prodajno pogodbo je torej mogoče po DK razdreti zaradi kršitve pogodbe samo z izrecno izjavo (o kateri mora biti obveščena nasprotna stranka«. Razlog takšne opredelitve sodišča je po oceni *Rižnika* napačen prevod 26. člena DK, ki določa, da »izjava o razvezi pogodbe učinkuje samo, če je o njej obveščena druga stran«, kar se znatno razlikuje od besedila v izvorniku, saj v okviru tega zadostuje, da je izjava sporočena stranki, kar pomeni, da mora stranka, ki zatrjuje, da je razvezala pogodbo, dokazati, da je izjavo o razvezi odposlala in ne, da jo je nasprotna stranka tudi prejela (Rižnik, 2012: 13).

Ob podrobnejšem pregledu slovenskih sodnih odločitev v povezavi z DK, ki so zajete v bazi Pace Law – obravnavali smo 10 dostopnih odločitev od 12 navedenih, lahko ugotovimo, da v kolikor upoštevamo samo odločitve, v katerih se je dejansko razsodilo na podlagi DK oz. v katerih se je ta dejansko uporabila, se število odločitev, ki je že tako majhno, še zmanjša, in sicer na samo 7 odločitev.

4. Razlogi za neuporabo DK na slovenskih sodiščih

4.1. Majhno število sporov iz gospodarske prodajne pogodbe

Balažič kot enega izmed razlogov, zakaj se DK na slovenskih sodiščih ne uporablja, navaja, da sporov iz gospodarske prodajne pogodbe med strankami, ki imajo sedež v državah pogodbenicah DK, ni ravno veliko. Avtor sicer sam opozori, da v kolikor bi hoteli ugotoviti prave razloge za neuporabo DK, bi bilo potrebno opraviti kakšno analizo, ki pa je sam ni opravil, zaradi česar gre za to pri navajanju razlogov zgolj za »ugibanjak« (Balažič, 2005: 1200).

Temu razlogu je potrebno nasprotovati, saj že na podlagi podatkov Statističnega urada, ki se nanašajo na izvoz in uvoz slovenskih podjetij, lahko ugotovimo, da Slovenija večinoma posluje z državami pogodbenicami DK. Sprejele so jo skorajda vse članice EU, ZDA, Kitajska, Rusija, vse države na območju bivše Jugoslavije itd., s katerimi Slovenija v večji meri posluje. Zato je moč sklepati, da slovenska podjetja (predvsem izvozno-uvozna) sklepajo mednarodne prodajne pogodbe, da je teh pogodb veliko in da se te pogodbe sklepajo z državami pogodbenicami DK, kar je Slovenija tudi sama. Ne nazadnje pa tudi ni spregledati, da je *Balažič* edini avtor, ki je kot razlog neuporabe DK navedel majhno število sporov iz gospodarske prodajne pogodbe, saj preostali avtorji kvečjemu navajajo, da je mednarodna trgovina v razmahu in da se število gospodarskih sporov z mednarodnim elementom

samo povečuje, zato med njimi prevladuje začudenje, da se uporaba DK pri nas posledično ne poveča. Tako razlog za neuporabo v smislu majhnega števila sporov ne vzdrži in je potrebno razloge za neuporabo iskati drugje.

4.2. Neuporaba DK s strani sodišč, ko bi bila uporaba potrebna

DK se danes uporablja pri veliki večini poslov mednarodne prodaje, zato je presenetljivo, da njene vsebine slovenski pravniki še vedno ne poznamo dovolj dobro. Sama konvencija je že dolgo del našega pravnega sistema, vendar pa do njene uporabe pred sodišči še vedno prihaja zelo redko (Rižnik, 2012: 13).

Podobno ugotavlja tudi *Balažič* in ocenjuje, da že brez posebne raziskave vzdrži trditev, da sodišča DK ne uporabljajo niti v primerih, ko bi to bilo potrebno. DK je namreč neposredno uporabljiva na podlagi 8. člena Ustave RS, tako da bi jo morala sodišča uporabiti kot materialno pravo, kadar gre za mednarodno prodajno pogodbo. Sodišča sama so dolžna paziti na pravilno uporabo materialnega prava že po uradni dolžnosti. Zato neuporaba DK v primerih, ko bi jo bilo treba uporabiti, vedno pomeni zmotno uporabo materialnega prava, kar predstavlja bistveno kršitev postopka. V večini primerov sodišča uporabijo domače pravo, torej OZ, ki je sicer precej usklajen z ureditvijo v DK in tako ne pride do bistveno drugačnih odločitev, če se uporabi namesto nje, kar verjetno predstavlja enega izmed pomembnih razlogov, zakaj do uporabe DK pride le redko. Vendarle ostaja dejstvo, da je takšna uporaba materialnega prava napačna (Balažič, 2005: 1200).

Tudi *Tratnik* opozarja, da je iz statističnih podatkov Statističnega urada Republike Slovenije jasno razviden praktičen pomen DK za slovenska uvozno-izvozna podjetja, saj so jo sprejele skoraj vse države, s katerimi Slovenije intenzivno trguje – torej večina članic EU, vse države na območju bivše Jugoslavije, ZDA, Kitajska, Rusija idr. Ti podatki po avtorjevem mnenju močno podkrepijo tezo, da domača sodišča v celi vrsti sporov iz mednarodnih prodajnih pogodb ne uporabljajo DK, čeprav so to dolžna storiti (Tratnik v Djinović, Rižnik, 2009: viii).

Obstajajo predvsem trije argumenti avtorjev, ki opozarjajo, da sodišča DK velikokrat ne uporabijo, pa čeprav bi jo morala. Prvič, DK je na podlagi Ustave RS neposredno uporabljiva kot ratificirana mednarodna pogodba. Slovenija po uradnih statističnih podatkih največ posluje z državami, ki so države pogodbenice DK, kar pomeni, da slovenska podjetja množično sklepajo mednarodne prodajne pogodbe, v okviru katerih bi se morala ob nastopu spora uporabiti DK, saj ni moč verjeti, da do sporov ne prihaja ali pa

da se vsi spori rešujejo izvensodno. Prav tako se danes DK uporablja pri veliki večini poslov mednarodne prodaje. Ocenjuje se, da ureja okoli 80 % vseh mednarodnih prodajnih pogodb, zaradi česar je presenetljivo, da se je do sedaj na sodišču razreševalo samo peščico spornih razmerij v povezavi z DK. Sodišča tako raje uporabijo določbe domačega prava, ker ga bolje poznajo, pozabljajo pa, da morajo po načelu »iura novit curia« DK uporabiti tudi v primerih, kadar se stranke nanjo ne sklicujejo.

4.3. Nesklicevanje strank na DK

Po *Balažic*evni oceni je najpomembnejši razlog za tako redko uporabo DK predvsem v tem, da se pravdne stranke nanjo ne sklicujejo. Vendar pa že *Balažic* sam pravilno ugotavlja, da to ne bi smel biti razlog, da je potem niti sodniki ne uporabijo, ko odločajo v sporih, v katerih bi DK bilo potrebno uporabiti. Posledično opozarja, da v kolikor iz vsebine navedb pravnih strank ni razvidno, da sta izključili uporabo DK, mora sodišče stranki na njeno uporabo opozoriti in zahtevati, da navedeta, ali sta sklenili dogovor o tem, katero pravo naj se uporabi v obravnavanem primeru. Če takega dogovora stranki nista sklenili in so podani pogoji za uporabo DK, jo je sodišče dolžno uporabiti po uradni dolžnosti (*Balažic*, 2005: 1200).

Pri navedbi razloga neuporabe v smislu nesklicevanja strank na DK je treba avtorju pritrditi, saj v kolikor se stranki nanjo ne sklicujeta in hkrati njene uporabe ne izključita, jo morajo sodišča uporabiti po načelu »iura novit curia«.

4.4. Opting out

Rižnik ocenjuje, da se v praksi domačih podjetij prepogosto dogaja, da stranke v prodajni pogodbi uporabo DK izključijo. Razlog za tako početje vidi predvsem v nepoznavanju DK, ne toliko v zavestni odločitvi strank. Vendar pa tako početje odsvetuje, saj je DK posebej prirejena za uporabo v mednarodni prodaji, iz razloga široke uporabe pa je zelo verjetno, da jo pozna tudi pogodbeni partner. Zagotovo pa uporaba prava, ki ga dobro poznata obe stranki, zmanjša verjetnost kršitev pogodbe (*Rižnik*, 2012: 13).

Glede na razmah mednarodne trgovine in posledično vse večjega poslovnega sodelovanja slovenskih podjetij s tujimi družbami, se je strinjati z *Rižnikom*, saj klavzule o izključitvi uporabe konvencije izgubljajo na pomenu oz. predstavljajo celo nesmotrno poslovno odločitev. V različnih pravnih ureditvah obstajajo namreč razlike med ureditvami prodajne pogodbe, zato je

za stranke več kot priporočljiva uporaba poenotениh materialnopravnih pravil v okviru DK, saj jim lahko prihrani vrsto neprijetnih posledic.

Dejstvo je, da je bila DK do sedaj ratificirana v že 78 državah sveta – od tega v večini držav EU (z izjemo Velike Britanije, Portugalske, Malte in Irske), v ZDA, Kanadi, Koreji, Argentini, Japonski ter ne nazadnje tudi v vseh državah bivše Jugoslavije. Zato *Tratnik* ocenjuje, da je njena uporaba primernejša kot uporaba katerekoli notranje ureditve, še posebej kadar je govora o strankah iz manjših držav, ki bi se drugače morale podrediti močnejši stranki iz večje države in privoliti v uporabo domačega prava te stranke. Ne nazadnje pa tudi Mednarodna trgovinska zbornica v Parizu odsvetuje izključitev uporabe DK v korist notranjega nacionalnega prava (*Tratnik* v *Djinović, Rižnik, 2009: viii*).

Izključitev uporabe DK tako zagotovo predstavlja enega izmed najbolj verjetnih razlogov (poleg njene neuporabe s strani sodišč, kadar bi jo le-ta morala uporabiti) za njeno neuporabo, saj ni moč verjeti, da ob tako velikem razcvetu mednarodne trgovine in ob poslovanju slovenskih podjetnikov s tujimi podjetniki, kar izhaja iz podatkov o uvozu in izvozu države, vsi kupoprodajni posli slovenskih podjetij s tujimi partnerji potekajo brez težav ali da prevladujejo izvensodne rešitve morebitnih spornih situacij.

4.5. Nepoznavanje vsebine DK

Čotar vidi kot enega izmed temeljnih razlogov za neuporabo DK njeno nepoznavanje. Dokazuje za neuporabo oz. nepoznavanje njene vsebine vidi predvsem v tem, da sodne prakse, ki bi se dotikala DK, pri nas skoraj ni. Drug dokaz je po *Čotarjevem* mnenju zapletenost uporabe DK, saj je le-ta po njegovi oceni nedosledna pri normiranju mednarodne prodajne pogodbe – DK namreč za vprašanja, ki so v njej zajeta, a niso popolno urejena, zahteva analogijo na podlagi načel, na katerih temelji. Tako da sta glavni razlog za neuporabo DK v sodni praksi in tudi druge predvsem njeno nepoznavanje ter »kazuistična« nedoločljivost (*Čotar, 2005: 17*). Podobno navaja *Balažič*, ki meni, da drži trditev, da je razlog za neuporabo DK v tem, da jo sodniki in odvetniki premalo poznajo. Njena uporaba pa lahko pravdo še dodatno zaplete, zato se sodniki in odvetniki relativno zapletenim problemom raje že vnaprej izognejo (*Balažič, 2005: 1200*). Da je slovenska pravna javnost z DK premalo seznanjena, je ugotovil tudi *Ilešič* (*Ilešič, 1998: 710*).

Tudi *Rižnik* vidi temeljni problem v nepoznavanju DK, ki pa je zanj vseeno presenetljiv, saj se uporablja pri večini poslov mednarodne prodaje, slovenski pravniki pa kljub temu njenih določb še vedno ne poznamo dobro. Je pa njeno nepoznavanje prisotno tudi v poslovni praksi, zaradi česar nastane

marsikateri spor med pogodbenimi partnerji, ki bi se mu ob njeni uporabi lahko izognili. Tako je po *Rižnikovi* oceni nujno, da se z DK seznanimo in jo tudi redno uporabljamo (Rižnik, 2012: 13).

Ilešič na drugi strani dvomi, da se poslovni subjekti njenih rešitev sploh zavedajo, saj DK v Sloveniji (za razliko od zadnjih let) ne v pravnih in ne v komercialnih krogih ni bila deležna kakšne posebne publicitete, kar tudi daje odgovor na to, zakaj ni najti odločb, ki se nanašajo na DK, oz. jih je v zadnjih letih najti le nekaj (Ilešič, 1998: 710).

Razumljivo je, da seznanitev z DK predstavlja nek napor in strošek, vendar pa je očitno, da velja v vseh pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije. Posledično je moč računati, da se bodo za mednarodno prodajno pogodbo, ki se bo sklepala, uporabila pravila DK in je tako poznavanje njene vsebine za slovenskega izvoznika ali uvoznika več kot nujno. Zagotovo pa je njeno poznavanje nujno tudi za sodišča sama, ki odločajo v morebitnih sporih, ki se pojavijo v okviru mednarodnih prodajnih pogodb. Da je v okviru slovenskih sodišč nepoznavanje DK eden izmed bistvenih razlogov za neuporabo DK ne nazadnje najlepše potrjujejo zgoraj obravnavane odločitve sodišč, v okviru katerih se je uporabila DK, saj se v marsikateri od njih ni uporabila, čeprav bi se morala. V primerih, ko se je uporabila, pa se je velikokrat pripetilo, da se je uporabila napačno ali pa se je uporabila takrat, ko njena uporaba ni bila utemeljena. To potrjuje slabo seznanjenost sodišč z DK, kar zagotovo vpliva na pomanjkanje njene (pravilne) uporabe.

4.6. Temeljni razlog(i) neuporabe DK

Ob prevetritvi in kritični oceni razlogov za neuporabo DK, ki se pojavljajo v pravni literaturi, je moč ugotoviti, da so temeljni razlogi za njeno neuporabo predvsem naslednji: neuporaba s strani sodišč, ko bi jo le-ta bila dolžna uporabiti, izključitev njene uporabe ter nepoznavanje njene vsebine. Vendar pa je možno te razloge strniti predvsem v en razlog, in sicer v razlog nepoznavanja vsebine DK, saj sta tako njena neuporaba s strani sodišč in njena izključitev uporabe predvsem posledica njenega nepoznavanja in posledično vseh prednosti, ki jih le-ta prinaša.

5. Temeljne težave, ki se pojavljajo pri uporabi DK

5.1. Napačna uporaba materialnega prava kot takega

Ni moč spregledati, da se je DK velikokrat uporabila napačno. *Rižnik* ugotavlja, da uporaba DK v praksi še vedno povzroča težave, predvsem v smislu, da stranke pogosto ne vedo, da se DK uporablja za presojo njihovih razmerij, obenem pa tudi sodišča napačno uporabljajo materialno pravo, saj spore, ki izvirajo iz mednarodne prodajne pogodbe, presojajo po domačem pravu, torej po določilih OZ, ko pravila mednarodnega zasebnega prava nakazujejo drugače, pa tudi tujega prava (*Rižnik*, 2012: 13).

Podobno meni *Tratnik*, ki opozarja, da so DK sprejele skoraj vse države, s katerimi Slovenije intenzivno trguje, kar močno podkrepljuje tezo, da domača sodišča v celi vrsti sporov iz mednarodnih prodajnih pogodb ne uporabljajo DK, čeprav so to dolžna storiti (*Tratnik v Djinović, Rižnik*, 2009: viii).

Napačno uporabo materialnega prava oz. neuporabo DK s strani sodišč v primerih, ko bi jo ta bila dolžna uporabiti, se je opredelilo že kot razlog njene neuporabe kot take. Ob dejanskem pregledu sodne prakse pa je bilo moč ugotoviti, da v kolikor sodišča odločajo v mednarodnih gospodarskih sporih, v večini primerov raje posežejo po domačem pravu, torej po OZ, ali pa po tujem nacionalnem pravu, in ne posegajo po določilih DK, zato je v bazi sodnih odločitev moč zaslediti kar nekaj odločitev, ki ugotavljajo napačno uporabo materialnega prava, kar je zagotovo zaskrbljujoče.¹⁷ Pripeti pa se tudi, da sodišča DK uporabijo preuranjeno, kar je zopet primer napačne uporabe materialnega prava.¹⁸

Dejstvo je, da si sodišča takšnih napačnih uporab materialnega prava preprosto ne bi smela privoščiti in bi morala imeti v mislih temeljna določila zajeta v Ustavi RS, kot je 8. člen, ki določa, da so ratificiranem mednarodne pogodbe (torej tudi DK) neposredno uporabljive. Predvsem pa bi se sodišča še intenzivneje morala zavedati, da so po uradni dolžnosti dolžna paziti na pravilno uporabo materialnega prava, saj zmotna uporaba materialnega prava predstavlja bistveno kršitev postopka.

---

¹⁷ Npr. odločitev III Ips 90/2008, 13. 9. 2011; I Cpg 243/2010, 21. 10. 2010 itd.

¹⁸ Gre za odločitev Cpg 33/2011, 8. 6. 2011.

5.2. Slovenski prevod DK

Rižnik opozarja, da je pri uporabi DK upoštevno zgolj besedilo njenega izvirnika v uradnih jezikih ZN in da sam slovenski prevod nima pravne veljave. Prav tako se je potrebno zavedati, da je slovenski prevod pomanjkljiv in neustrezen, kar povzroča za uporabo pred sodišči veliko težavo, zato je poznavanje izvirnika še toliko bolj pomembno (Rižnik, 2012: 13).

Tudi *Možina* opozarja, da slovenski prevod DK, objavljen ob njeni ratifikaciji, ni najboljši, mestoma je celo neustrezen, zato priporoča, da naj bralec, sploh kadar je v dvomu, raje poseže po eni izmed njenih šestih jezikovnih različicah. Na prevod v slovenski jezik je tako priporočljivo gledati kot na razlagalno pomoč, saj se v skladu z 8. členom Ustave RS ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe uporabljajo neposredno (Možina v Schlechtriem, Možina, 2006: 1).

Da slovenski prevod sodnikom povzroča nevšečnosti, izhaja tudi iz ene izmed obravnavanih sodnih odločitev, in sicer odločitve III Ips 90/2008 z dne 13. 9. 2011, ki je bila podrobneje obravnavana že zgoraj, in kaže na to, da lahko uporaba slovenskega prevoda, ki ne predstavlja uradnega prevoda DK, zelo spremeni samo odločitev, zato morajo biti sodniki toliko bolj pozorni, kadar pri odločanju na podlagi DK uporabijo slovenski prevod. Zato je priporočljivo, da v dvomu raje posežejo po izvirniku v angleškem jeziku ali po katerem izmed uradnih prevodov.

5.3. Napačna uporaba DK

Velikokrat se zgodi, da sodišča sicer uporabijo DK, a je ta uporaba napačna. Na to v svojem prispevku opozarja *Rižnik*, in sicer izpostavlja odločbi VSM Sklep I Cpg 243/2010 ter Sklep III Ips 90/2008 (Rižnik, 2012: 13). Odločitvi sta bili podrobneje predstavljeni že zgoraj, kjer je bilo moč ugotoviti, da so sodišča napačno uporabila pravo. V prvem primeru bi sodišče moralo DK uporabiti na podlagi točke a) prvega odstavka 1. člena DK in ne na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava, v drugem primeru pa bi sodišče moralo upoštevati zgolj besedilo njenega izvirnika v uradnih jezikih ZN, saj slovenski prevod sam po sebi nima pravne veljave.

Iz vsega navedenega izhaja lahko, da sodišča DK le redkokdaj uporabijo, ko pa jo, je ta uporaba za povrh še velikokrat nepravilna. Razlog za takšne napake je pripisati predvsem nepoznavanju DK, saj so sodniki s samo DK po večini seznanjeni, vendar pa je vsebinsko ne poznajo dobro. Dejstvo je, da so se z DK na fakultetah seznanili predvsem mlajši pravniki, starejši ne toliko,

saj mednarodna trgovina pred leti še ni bila v takem razcvetu, posledično se nanjo tudi v okviru študija ni dajalo toliko poudarka, ne nazadnje pa DK tudi ni v naboru preverjanje znanja v okviru Pravniškega državnega izpita, zato ne čudi, da so sodniki s podrobnejšo vsebino DK le redko seznanjeni in je žal posledično tudi ne znajo pravilno uporabljati.

6. Zaključek

Ob pregledu in oceni odločitev, ki jih zajema baza Pace Law School, je bilo moč ugotoviti, da slovenska sodna praksa razpolaga le z nekaj odločitvami, v katerih je omenjena DK. Število teh odločitev se še zmanjša, kadar iščemo odločitve, v katerih je bilo dejansko odločeno na podlagi DK. Če kritično preverimo še te odločitve, lahko ugotovimo, da še v okviru le-teh kakšna odpade kot primer uporabe DK, saj je bila napačno uporabljena. Skratka, odločitve, sprejete na podlagi DK, so v domačem sodstvu izjemno redke.

Tudi v odvetništvu je uporaba DK podobna. Večina mednarodnih prodajnih pogodb, ki jih pripravljajo domači odvetniki, uporabo DK izključuje. Odvetniki jo slabo poznajo, prav tako pa tudi njihovo znanje mednarodnega zasebnega in trgovinskega prava ni zadovoljivo, za kar se njeni uporabi izogibajo, velikokrat pa le sledijo osnutkom pogodb, ki jih pripravijo tuje stranke (predvsem prodajalci), ki pogosto uporabljajo svoje pogodbene obrazce, ki že vključujejo klavzule o izključitvi uporabe DK.

Ob raziskovanju, kaj so vzroki oz. razlogi za tako šibko uporabo DK v slovenski poslovni praksi oz. posledično tudi na sodiščih, lahko ugotovimo predvsem naslednje razloge: majhno število sporov iz gospodarske prodajne pogodbe, neuporaba DK s strani sodišč, ko bi bila uporaba potrebna, nesklicevanje strank na DK, *opting out* in nepoznavanje vsebine DK.

Vendar je ob prevetritvi in kritični oceni zgoraj navedenih razlogov za neuporabo DK moč ugotoviti, da nekateri razlogi odpadejo oz. se ne morejo šteti kot razlog neuporabe. Tako so temeljni razlogi za neuporabo DK predvsem naslednji: njena neuporaba s strani sodišč, ko bi jo le-ta bila dolžna uporabiti, njena izključitev uporabe ter nepoznavanje njene vsebine. Vendar pa je možno še te razloge strniti predvsem v en razlog, in sicer v razlog nepoznavanja vsebine DK, saj sta tako njena neuporaba s strani sodišč in izključitev njene uporabe predvsem posledica njenega nepoznavanja in posledično vseh prednosti, ki jih le-ta prinaša.

V okviru obravnave sodnih odločitev, povezanih z DK, je bilo nadalje moč ugotoviti, da je uporaba DK sicer redka, a se kljub temu dogaja, da se uporabi

nepravilno. Sodišča je tako ne uporabijo, ko so jo dolžna uporabiti, ali jo uporabijo, pa je ne bi smela, kar pomeni napačno uporabo materialnega prava, ali pa jo napačno uporabijo v smislu napačne uporabe posameznih določb ali napačne razlage vsebine uporabljenih določb. Razlog za takšne napake je pripisati predvsem nepoznavanju DK, saj so sodniki z njenim obstojem in veljavnostjo večinoma seznanjeni, vendar pa je vsebinsko ne poznajo dobro, kar ponovno privede do temeljnega razloga njene neuporabe, ki je hkrati temeljni razlog njene nepravilne uporabe, tj. nepoznavanje oz. nezadostno poznavanje vsebine in pogojev njene uporabe.

Dejstvo je, da ni moč spregledati, da je DK posebej prirejena za uporabo v mednarodni prodaji, iz razloga široke uporabe pa jo zagotovo poznajo tudi pogodbeni partnerji. Ne nazadnje pa uporaba prava, ki ga dobro poznata obe stranki, zmanjša verjetnost, da bo prišlo do kršitev pogodbe, kar je v poslovni praksi zagotovo več kot zaželeno. Sodišča kot taka pa ne smejo pozabiti, da so dolžna paziti na pravilno uporabo materialnega prava že po uradni dolžnosti. Zato neuporaba DK v primerih, ko bi jo bilo treba uporabiti, vedno pomeni zmotno uporabo materialnega prava, kar predstavlja bistveno kršitev postopka. Tako bo potrebno v prihodnosti predvsem zagotoviti boljšo seznanjenost z obstojem in vsebino DK v želji njene pogostejše uporabe, kar bo posledično vplivalo tudi na število (pravilnih) sodnih odločitev v Republiki Sloveniji.

Literatura / References

Bianca, C.M., Bonell, M.J. (1987) *Commentary on the International Sales Law* (Milan: Giuffrè).

Balažič, V. (2005) Dunajska konvencija in slovenska sodišča, *Podjetje in delo*, št. 6, str. 1200.

Čotar, A. (2005) Mednarodna prodajna pogodba – ob 25-letnici Dunajske konvencije, *Pravna praksa*, št. 42, str. 17.

Rižnik, P. (2009) *Mednarodna prodaja blaga: Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, priročnik za prakso* (Ljubljana: GZS).

Ferrari, F. (2008) *The CISG and Its Impact on National Legal Systems*, Sellier, (Munich: European law publishers).

Huber P., Mullis, A. (2007) *The CISG: A new textbook for students and practitioners*, (Sellier).

Ilešič, M. (1998) Od Rima ... do Dunaja ... prek Slovenije, *Podjetje in delo*, št. 6, str. 710.

Krajnc, V. (2005) Uporaba pravil Dunajske konvencije, načel mednarodnega pogodbenega prava in nacionalnega prava v sporih iz mednarodne prodajne pogodbe, *Podjetje in delo*, št. 6, str. 1190.

Možina, D. (2008) Prodajna pogodba v mednarodnem, evropskem in slovenskem pravu, Pravna praksa, št. 12, str. 37.

Rižnik, P. (2012) Težave pri uporabi konvencij Uncitrala s področja mednarodne prodaje blaga, Pravna praksa, št. 15, str. 13.

Schlechtriem, P., Možina, D. (2006) Pravo mednarodne prodaje – Konvencija Združenih narodov o mednarodni prodaji blaga (Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije).

Schlechtriem, P. (2003) Uporaba Dunajske konvencije o mednarodni prodaji blaga pred državnimi sodišči in izenačevanje, Podjetje in delo, št. 5, str. 761.

Schwenzer, I., Hagem, P. (2009) The CISG – Success and Pitfalls, 57 American Journal of Comparative Law, str. 457 – 478, dostopno na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schwenzer-hagem.html>.

Uncitral (2012) Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods (Vienna: Uncitral).